

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОСНОВНІ СКЛАДОВІ

Сучасний період розвитку економіки потребує зміни підходів до дослідження фінансово-економічної безпеки, що пояснюється змінами, як у глобальному, так і локальному масштабі. Фінансова безпека є важливою складовою економічної безпеки підприємства, поряд з такими її складовими, як інтелектуальна, кадрова, техніко-технологічна, інформаційна, політико-правова, екологічна, силова. В сучасних умовах перед підприємствами України стоїть проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки шляхом запровадження відповідного механізму управління та ефективного застосування його складових.

Питання механізму забезпечення фінансової безпеки підприємств досліджуються у працях І.Мойсеєнко, О. Марченко, К. Горячевої, Ю. Кім, Т. Загорельської, Т. Васильцева, В. Волошина, О. Бойкевича, В. Каркавчука тощо. На сьогодні в економічній літературі відсутній єдиний підхід щодо складових механізму управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання, що зумовлює подальші дослідження у цьому напрямку. Метою статті є дослідження основних складових механізму управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів господарювання.

Перед кожним суб'єктом господарювання стоїть завдання забезпечення стабільного функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності. Це зумовлює об'єктивну необхідність постійного дотримання відповідного рівня економічної безпеки підприємства. Фінансова безпека підприємства розглядається як: здатність самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію, відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовища [1, с.28]. Незважаючи на різні підходи щодо дефініції фінансової безпеки слід відзначити, що: суть фінансової безпеки підприємства вчені в основному розуміють як фінансову стійкість і/або як захищеність від загроз; головною метою фінансової безпеки виступає гарантування фінансової стійкості та максимально ефективного функціонування підприємства у поточному періоді.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства зумовлює формування необхідних елементів і загальної схеми організації економічної безпеки. Враховуючі це, процес управління фінансовою безпекою підприємства можна поділити на ряд етапів: розроблення системи фінансових інтересів підприємства, які потребують захисту в процесі функціонування підприємства; ідентифікація, аналіз та прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці підприємства та реалізації його фінансових інтересів; оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства; забезпечення ефективної нейтралізації загроз фінансовій безпеці підприємства; реалізація запланованих заходів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства; контроль за ходом реалізації запланованих заходів щодо забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки підприємства; оперативне управління системою фінансової безпеки підприємства [2, с. 71].

Процес забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства базується на відповідному механізмі її управління, під яким розглядають сукупність станів та процесів, з яких складається управління щодо протидії небезпекам, загрозам та ризикам. До складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства можна віднести такі складові елементи, як: об'єкти та суб'єкти управління, сукупність фінансових інтересів підприємства, функції, принципи і методи управління, організаційну структуру, нормативно-правове забезпечення, інформаційне забезпечення тощо. Усі перелічені складові елементи управління в сукупності складають механізм управління фінансово-економічною безпекою [3, с. 340].

Управління фінансово-економічною безпекою має здійснюватися у разі дотримання ряду основних принципів управління фінансово-економічною безпекою підприємства: принцип законності; системності побудови; економічної доцільності; результативності; оптимізації витрат;

збалансованості; постійного моніторингу тощо. Суб'єктами управління фінансовою безпекою є власники, керівництво підприємства та фінансові менеджери, які шляхом проведення аналітичних досліджень, як внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства, розробляють відповідні пропозиції щодо запобігання фінансовим проблемам, а також впливають на об'єкти управлінського впливу за допомогою певних методів управління, які розкривають шляхи протидії реальним та потенційним загрозам, небезпекам та ризикам у конкретних умовах і відображають безпосередній стан захищеності підприємства.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки в рамках інституційно-правових методів передбачає: запровадження моніторингу рівня економічної безпеки та її складових, зокрема фінансової безпеки; прогнозування загроз, ризиків та розробку заходів з їх нейтралізації; коригування планових показників діяльності у контексті забезпечення економічної безпеки; розробку системи правил та режимів безпеки та інше. За допомогою адміністративних методів управління відбувається: формування організаційної структури управління фінансово-економічною безпекою; визначення повноважень та відповідальності посадових осіб, розпорядку роботи, порядку дій у ситуації; регламентування інших дій суб'єктів управління фінансово-економічною безпекою. Забезпечення фінансово-економічної безпеки економічними методами передбачає: реалізацію заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання господарських ресурсів; підвищення рентабельності активів та конкурентоспроможності підприємства.

Організаційно-технологічні методи спрямовані на підвищення ефективності управління безпекою шляхом впровадження на підприємстві міжнародних систем управління якістю. Інформаційні методи передбачають створення механізму оперативного реагування на загрози інформаційній безпеці та поширення негативної інформації про підприємство. Застосування соціально-психологічних методів передбачає: заходів матеріального стимулювання; створення ефективної системи морального заохочення працівників; підбір кадрів з урахуванням психологічних характеристик працівників; діагностику психоемоційного стану працівників; створення атмосфери корпоративного духу; формування сприятливого морально-психологічного клімату в колективі. Однією зі складових механізму регулювання фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання є нормативно-правове забезпечення управлінських рішень, яке включає Закони України «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на зазначення походження товарів» тощо.

Висновки. Фінансово-економічна безпека виступає як основний елемент і чинник формування економічної безпеки підприємства. Саме забезпеченню і удосконаленню фінансової безпеки на підприємстві повинна приділятися особлива увага. Наявність великої кількості загроз фінансово-економічній безпеці підприємства вимагає розробки та реалізації дієвих заходів із забезпечення даної безпеки. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є невід'ємною частиною системи його економічної безпеки, що базується на певних завданнях, функціях і принципах; передбачає використання системної сукупності методів, інструментів та конкретних заходів їх реалізації, які необхідно використовувати не розрізнено, а у поєднанні, комплексно і оперативно.

Список використаних джерел:

1. Мойсеєнко, І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Текст] / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – 380 с.

2. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [Текст]: монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркавчук ; за ред. Т.Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.

3. Клименко, Т.В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання [Текст] / Т.В. Клименко // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 4 (58). – С. 340–343.